

Projekt InnoVatten

Inom projekt InnoVatten driver Marint centrum och Skånes Hav och Vatten ett fördjupat arbete inom ett antal havs- och miljöområden.

Syftet är att skapa en plattform för havs- och vattenaktörer och arbeta med ökad samordning genom att arrangera aktiviteter där olika aktörer samlas för kunskapsutbyte. Inom projektet har ett antal havs- och vattenrelaterade fokusområden

identifieras. Urvalet har gjorts efter intervjuer och workshops och lyfter fram områden med särskilt fördjupningsbehov. Dessa är: läkemedelsrester i vatten, övergödning, ekosystemtjänster, havsplanering och fiske. Under hösten har projektet arbetat vidare med att bearbeta vissa av fokusområdena. Möten, workshops, seminarier och konferenser har fokuserat på specifika fokusområden i syfte att öka kunskapsutbytet och samarbetet mellan Skånes havs- och vattenaktörer. Projektet arbetar utifrån aktörernas behov i syfte att hitta nya möjligheter och utvecklingspotential inom havs- och vattenområdet. Projektet är finansierat av Europeiska regionala utvecklingsfonden, Region Skåne och Simrishamns kommun.

Läkemedelsrester i vatten
Projekt InnoVatten höll den 4 september sin andra konferens Sid 2

Ekosystemtjänster	Sid 2
Kommunal havsplan?	Sid 3
Dumpade stridsmedel	Sid 3
Region Skånes besök	Sid 4
Marin nedskräpning	Sid 4
Regional aktionsplan	Sid 4
Spökgarn	Sid 5
Torskburar	Sid 6
Ny hyresgäst	Sid 6
Nyheter i korthet	Sid 6

Ansvarig utgivare:
Anna Thott
0414-81 91 59

Redaktör:
Thérèse Jephson
0414-81 91 24

Läkemedelsrester i vatten

Projekt InnoVatten höll den 4 september sin andra konferens om konsekvenser av läkemedel på miljön och möjliga åtgärder. Konferensen var välbesökt och fokuserade på framtida politiska förändringar som kan minska problemet. Flera intressanta talare, med representanter från LIF (De forskande läkemedelsföretagen), Göteborgs universitet, NSVA (Nordvästra Skånes vatten och avlopp AB) och SWECO bidrog till dagen. Professor Thomas Backhaus, Göteborgs universitet, talade om den s.k. cocktaileffekten, när olika föroreningar tillsammans når miljön. Traditionella ekotoxikologiska studier och metoder för riskbedömning förenklar denna situation genom att använda en-förenings synsättet som utgår från att den tillfälligt undersökta kemikalien är den enda giftämne som finns i omgivningen. Detta en grov förenkling av den faktiska situationen. Toxiciteten ("giftigheten") hos en blandning är vanligen högre än toxiciteten hos varje förening ensam.

Vid konferensen gavs även en presentation från Karlshamn Kommun om ett pågående projekt med företaget Primozone, medlem i nätverket Läkemedelsrester i vatten i Skåne. Primozones använder ozon som reningsteknik, för att reducera/ta bort läkemedelsrester från avloppsvatten. I projektet kommer 10 kommuner under 2014/2015 att testa tekniken och Karlshamn var den första.

Primozone samarbetar dessutom med InnoVatten i att ta fram en barnbok som syftar till att öka medvetenheten om effekten av läkemedel på miljön.

Genom partnerskap och händelser som dessa, kommer Marint centrum, genom InnoVatten-projektet att fortsätta att ta upp vikten av kunskapsdelning, teknisk utveckling och politiska strategier för att bidra till att lösa de miljöproblem som skapas av läkemedelsföroreningar.

Ekosystemtjänster

Inom projektet InnoVatten har ekosystemtjänster pekats ut som ett av flera fokusområden. Därför hölls en workshop den 19 september tillsammans med Kommunförbundet Skåne. Ekosystemtjänster är de tjänster och värden som naturen skapar och upprätthåller, och genom att göra så, skapas även värden för människor och vårt samhälle. Nyttan behöver dock inte vara direkt kopplad till människor för att tjänsten ska kunna beskrivas men när relationen mellan ekosystemtjänsten och människan är tydlig har vi också lättare att förstå och värdesätta den. Begreppet har behandlats och bearbetats inom projektet InnoVatten för att på sikt kunna användas praktiskt i framtida planeringsarbete och för att förankra ekonomi och ekologi i ett nödvändigt paradigmskifte.

Kommunförbundet Skåne

Måste kommunerna planera sitt hav?

Marint centrum leder under hösten Kommunförbundet Skånes forsknings/studiecirkeln "Måste kommunerna planera sitt hav?" Med anledning av ökat tryck på kommuner att planera sina havsområden i samband med nya nationella direktiv, finns ett behov av att samla den kompetens som finns om planering. Cirkeln drivs i samarbete med Länsstyrelsen i Skåne, Lomma kommun och Kristianstad kommun. Ett flertal andra kommuner, ett antal forskare samt Region Skåne och Havs- och vatten myndigheten medverkar. Syftet med cirkeln är en ökad tvärvetenskaplig kunskap och gruppen kommer arbeta tillsammans för att nå en gemensam grund och definiera svårigheter för de skånska kommunernas planering till havs. Cirkeln består av fyra träffar under hösten 2014.

Dumpade stridsmedel i Östersjön

Den 16 oktober anordnade projekt InnoVatten en workshop med Försvarets forskningsinstitut (FOI). Rune Berglind och Kristina Arnoldsson från FOI presenterade projekt CHEMSEA där det har kartlagts områden där kemiska stridsmedel dumpats efter andra världskriget. T.ex. finns ca 32 000 ton senapsgas samt dumpade bomber i Bornholmsdjupet utanför den svenska territorialgränsen. Den inledande uppfattningen från åhörarna var att riskerna med dessa stridsmedel är stora, men då det är en mycket stor risk i att börja hantera och röra om i det material som ligger på botten (framförallt c-stridsmedel) framgick det att det inte finns ett enkelt svar på hur materialet ska hanteras. Då dumpning även skedde utanför officiella dumpningsområden är en fortsatt kartläggning och dokumentation önskvärd. Denna information kan vara relevant för den gällande havsplaneringen. Det händer fortfarande att fiskare får upp farliga ämnen i sina nät. Förslag från workshopen är att dessa ska kapa sina nät varpå de markerar med en boj och därefter kan man ta upp nätet och det farliga materialet. Framöver krävs det därmed nya rutiner, bättre dialog med FOI och kartläggning av havsbotten för att minska risken för andra aktiviteter i Hanöbukten och Östersjön i övrigt.

Rune Berglind presenterade även resultat från Försvarets utredning av skjutfälten i Hanöbukten. Det har konstaterats att det förekommer stora mängder bly, uppskattat 400 ton, inom skjutfältens gränser i Hanöbukten. Sverige har i nuläget ingen skyldighet eller politisk vilja att ta upp den ammunition som ligger inom Hanöbukten och risken med det bly som finns där bedöms som liten. Det sker också en viss mån av sedimentering vilket gör att ammunitionen förväntas täckas över. Detta skulle då innebära att de eventuella riskerna bedöms minska efterhand som tiden går. Jonas Ising från Sveriges geologiska undersökningar (SGU) presenterade också resultat från SGUs projekt Skånestränd. De tre föredragen följdes av mycket diskussion.

Region Skånes avdelning för regional utveckling på besök

Den 23 oktober hade Marint centrum/Simrishamns kommun besök av avdelningen för regional utveckling vid Region Skåne. Anna Thott, kommundirektör, Simrishamns kommun, inledde dagen med att ge en bild av kommunens framtidsvision för att sedan ge ordet till Mikael Stamming, utvecklingsdirektör, Region Skåne, som presenterade Regional utvecklingsstrategi för Skåne. Därefter följde en workshop där Simrishamns och Marint centrum's utveckling diskuterades. Elva personer, ungefär hälften av deltagarna var från Simrishamns kommun och hälften från Region Skåne, deltog.

Havs
och Vatten
myndigheten

MC:s utsända
A-M Camper
seglade med
Sea Dragon

Sea Dragon på besök

Fishing for Litter, Waxholm

Arbetet mot nedskräpning av haven fortsätter

Inom projekt "Fishing for Litter" arbetas det aktivt med att engagera fler fiskebåtar och hamnar. Konceptet bygger på att yrkesfiskarna tar med sig det skräp som hamnar i trålen eller fastnar i garnen in till land, där hamnpersonalen väger och inventerar skräpet, som sedan tas omhand. Syftet är att, förutom fysiskt ta bort skräp från havet, väcka opinion genom att synliggöra problemen med marin nedskräpning och därigenom påverka beslutsfattare och ändra attityder bland allmänheten. Målet är att minska mängden skräp i havet och samtidigt öka miljömedvetandet och åskådliggöra betydelsen av det personliga ansvarstagandet hos landbaserade industrier, sjöfart, yrkesfisket samt den stora allmänheten. 63 ton skräp har fiskats upp genom projektet. Under hösten har möten med fiskare arrangeras på västkusten, i Norrland och i december även i Simrishamn.

Folke Ryden production har under sommaren filmat en expedition som handlar om marint skräp. Baltic Sea Expedition 2014 arrangerades av Örebro universitet. Expeditionen genomfördes med Global challenge racebåten Sea Dragon som anlände till Simrishamn den 6 augusti i år. Denna expedition inklusive del av film presenterades sedan bland annat på "International Conference on plastic in the marine environment" på Island den 24 september 2014, där projekten Fishing for Litter och Spökgarn deltog. Konferensens huvudsyfte var att tillsammans börja agera aktivt mot plaster i havet. Representanter från för flera internationella organisationer deltog. Fishing for Litter är finansierat av Havs- och vattenmyndigheten.

Regional aktionsplan mot marin nedskräpning

Som ett ytterligare led i det internationella arbetet mot marin nedskräpning kommer HELCOM (Baltic Marine Environment Protection Commission - Helsinki Commission) utveckla en regional handlingsplan för marint skräp från 2015. HELCOM är Östersjöländernas samarbetsorgan för att förbättra miljön i Östersjön. KIMO International har observatörs-

status i HELCOM och representant från Simrishamns kommun företrädde KIMO Baltic Sea/KIMO International vid en workshop om marint skräp i Tyskland i mitten av oktober. Projekten som bedrivs på Marint centrum, i form av Fishing for litter och spökgarnsprojektet, ligger helt i linje med det man vill uppnå inom HELCOM och fungerar som goda exempel på konkret praktiskt arbete. Musselodling och syrepumpning i stor skala är några andra förslag som nu ska utredas i en av HELCOMs arbetsgrupper.

Spökgarn Kalix 13 nov

Arbetet med spökgarn fortsätter på internationell nivå

Det nationella spökgarnsprojektet har hittills genomfört tre regionala workshoppar för att kartlägga förekomst av spökgarn och förlorade fiskeredskap, ursprung och hur det skiljer sig åt geografiskt i olika delar av vårt land. Projektet har besökt Smögen på västkusten, Stockholms skärgård och Norrlandskusten, Kalix, träffat företrädare för olika yrkesgrupper, diskuterat och tagit del av erfarenheter från bland andra yrkesfiskare, dykare, redskapstillverkare och myndigheter. Inom projektet drivs även ett internationellt samarbete tillsammans med Polen och Estland genom MARELITT Baltic. I början av november hölls en workshop i Warszawa som samlade en rad experter på området förlorade fiskeredskap (DFG) och marint skräp. Även HELCOM och BSAC (Baltic Sea Advisory Council) deltog i denna workshop. Spökgarnsprojektet är finansierat av Jordbruksverket.

Torskburar har utvecklats av Sydkustens fiskeområde

Utvecklingen av en för Östersjöfisket helt ny sälsäker fiskemetod "torskbur" närmar sig sitt slut. Målet har varit att undersöka om denna fiskemetod överhuvudtaget lämpar sig för Östersjöförhållanden samt att skapa en teknisk-strategisk bild över hur dess vidareutveckling skulle kunna se ut. Arbetet har pågått nästan oavbrutet fr.o.m. maj 2011 men nu närmar sig det praktiska arbetet dvs. försöksfisket sitt slut. December 2014 blir den sista månaden då Olle Viberg utför försöksfiske som under det senaste halvåret riktats allt mer mot att studera intressanta detaljer. Man har t.ex. testat om torsk kan lockas till buren med hjälp av ljus eller om det finns möjligheter att förlänga tiden då betet "doftar i vattnet". Under de tre sista månaderna (jan-mars 2015) kommer fokus i projektet ligga på rapportering och slutredovisning. Det planeras även att arrangera ett större möte med fokus på burfiske där bland annat centrala myndigheter och utländska gäster kommer bli inbjudna. Projektet är finansierat av Jordbruksverket.

Mikael Kristiansson

Tallykey ny hyresgäst på Marint centrum

Tallykey är ett företag som under drygt 20 år utrustat anläggningar inom främst hamn och camping med en helhet som består i att erbjuda uttagsstolpar med el och vatten. På detta sätt kan kunden ha kontroll på energiförbrukningen. Med Tallykeys system kan en anläggning markant sänka sin energiförbrukning och det utvecklar ett besparande beteende hos användaren. Kunderna är både små och stora anläggningar och finns representerade i flertalet länder, världen över.

Nyheter i korthet

Lärobok om utveckling av lokalt förankrat fiske och social hållbarhet

Boken är utgiven av Lunds universitet och skriven av två samhällsforskare tillsammans med Vesa Tschernij (verksamhetsledare för Sydkustens fiskeområde). Arbetet som utförts av Sydkustens fiskeområde 2010-2014, som är en del av det utvecklingsarbete som sker på Marint centrum, har använts som utgångspunkt för denna bok. Boken tar avstamp i fiskeområdets resultat och reflekterar dess potentiella effekt genom en bild som forskarna i Lund skapats med hjälp av en rad intervjuer av berörda personer. EU:s nya fiskeripolitik lyfter fram vid sidan av ekologisk och ekonomisk även social hållbarhet. Boken är ett försök att sätta fingret på "vad denna nya dimension av hållbarhet kan vara i praktiken". Tanken med boken är att vara "en lärobok" för t ex en ökande mängd studenter som jobbar med hållbarhetsfrågor. Det intressanta med boken är att den lyfter fram de mjuka värden som fiskeområdet genererat genom att initiera och driva projekt som syftar på att stödja den lokalt förankrade fiskerinäringen.

Konferens 4 dec på Marint centrum

Marint centrum och Skånes Hav och Vatten är aktörerna bakom konferensen som kommer belysa vikten av ett friskt hav i kombination med en hållbar utveckling och cirkulär ekonomi. Det blir heldagskonferens med fokus på lösningar och möjligheter inom tre områden som har stor påverkan på havet idag.

Marint skräp- hur kan vi motverka att skräp når och blir kvar i havet?
Ekosystemtjänster i kustnära områden- hur värderas ekosystemtjänster i kustnära områden och hur når vi ett hållbart kustnära fiske?

Gifter i hav och vatten- Vilka gifter/miljöfarliga ämnen når havet idag och hur påverkas det marina livet och i slutändan oss?

Vill du veta mer kolla in på; <http://www.simrishamn.se/sv/marint-centrum/aktuellt/>